

Přednost při chůzi o berlích

Zsolt Staník

PŘEDNOST PŘI
CHŮZI O BERLÍCH

Zsolt Staník

O KNÍŽCE

Rehabilitační ústav Slapy

V povídkách (1-4), *„Antigravitační chůze“*, *„Božská Oli“*, *„Přednost při chůzi o berlích“*, *„Fotbalová 11 sestavená na dálku z postele“*, se autor vrací ve vzpomínkách na pobyt v tomto středisku. Vychází z jeho pozorování chování pacientů, jejich projevů a mluvy.

Příběhy z golfu

Povídka (5), *„Jak se dá také začínat s golfem“*, je volně zpracovaná na základě vyprávění jednoho golfistu z Anglie. Ke druhé, (6) *„Moje začátky s golfem“*, není potřebné nic dodávat. V povídce (7), *„Golf s Marií Terezií“*, jsou shrnuty pocity autora během hry na golfovém hřišti v blízkosti Bernolákova. V poslední ze čtyř povídek (8), *„Golfový víkend“*, se autor snaží volně vykreslit charakterové vlastnosti některých hráčů s nimiž se potkává na golfovém hřišti.

Skutečně se to stalo

Příběhy (9-13), *„Řidičský průkaz“*, *„Skvělý hostitel, aneb na cestách poznáš opravdového přítele“*, *„Vnuč a děda – paralela neboli jak může dědu vidět jeho desetiletý vnuk“*, *„Železná panna“*, *„Železniční přejezd“*, jsou založeny na základě vlastních zážitků autora, další tři (14-16), *„Příběh“*

cholerika‘, *Život není peříčko...*‘, *Minipříběhy*‘, jsou odpozorované v jeho blízkém okolí.

Uzda povolená fantazii autora

Zbývající povídky (17–27), *Děda a autoškola*‘, *Je pěkné, když si dva rozumí*‘, *Ustupte, prosím, kapitán John se blíží...*‘, *Kukačky*‘, *Není kýta jako kýta...*‘, *Parodie na televizní show*‘, *Stará láska nerezaví aneb hudba je nadevše*‘, *Synovec*‘, *Šedý mustang*‘, *Zastavte přece, mám žízeň!*‘, *Zuzana bude opět ráda doma*‘, často absurdní, jsou pouhými výmysly autora. Mnohé z nich však čtenáři mohou připomínat situace těmto podobné.

REHABILITAČNÍ ÚSTAV SLAPY

ANTIGRAVITAČNÍ CHŮZE

V rehabilitačním středisku pro nácvik správné chůze je po operaci kolenního kloubu jedním z terapeutických prvků pro jeho postupné zatěžování i důmyslné zařízení spočívající v nadlehčování těla. Odlehčení je možné nastavit v rozmezí 0 do 100 procent. Většinou se na něm začíná s odlehčením v rozmezí 30 až 50 procent, po němž se pak zátěž podle potřeby zvyšuje.

Před zahájením správného nácviku chůze pomocí tohoto zařízení si pacient navlékne gumové kalhoty do výše pasu, velikosti podle jeho objemu a postavy, označené stužkami různých barev, od barvy červené pro nejmenší až po černou pro největší.

Takto připravený pacient se v zařízení postaví do průhledného plastického pytle, který si upne kolem pasu.

Tento vak se podle míry odlehčení nafoukne až do požadované hodnoty zátěže (např. 30 procent). Nastaví se rychlost chůze na pásu a stroj se uvede do chodu. Pacient začíná volně kráčet způsobem obvyklým při normální chůzi se zdravým kolenem. K pozorování správnosti mu slouží displej umístěný na desce před ním, který mimo jiné ukazuje, zda je délka kroku při chůzi stejná, zda se špičky nohou neodklánějí na stranu apod. Na stěně vedle zařízení je umístěno zrcadlo, na němž může pacient kontrolovat správné napínání nohou

při chůzi. Terapie trvá obvykle kolem 20 minut. Poté se vzduch z vaku vypustí.

Jednou došlo před tímto nácvikem, nechtěně a nevědomky, k trapné situaci, kdy čekajícího pacienta oslovila dívka, která stála opodál:

„Na co teď jdete, pane?“

„Jdu do pytle“ (tak se tomu zařízení běžně říká), byla jeho odpověď.

„Jo, to je fajn,“ řekla slečna a dodala z legrace,

„Vemte mne do něj také.“

„Rád bych vás vzal, já mám však červený pytel,“ zněla odpověď ve snaze naznačit, že tato velikost vaku to neumožňuje.

Po tomto prohlášení vybuchlo děvče v hurónský smích a po slovech „pán má červený pytel“ se do smíchu dali i pacienti cvičící na různých zařízeních v místnosti, včetně sestry.

Nejhorší na tom všem bylo, že tento pacient začal v rehabilitačním středisku slýchat s různou hlasitostí: „Hele, ten pán má červený pytel“ doprovázený smíchem na rtech.

Život tropí hlouposti. A někdy je to dobře...

BOŽSKÁ OLI

Olina (případné oslovení „paní“ nebo „slečna“ vždy odmítala slovy: „Pro vás budu vždy Oli, pamatujte si to!“) byla hezká blondýnka ve věku kolem čtyřiceti. Dlouhou dobu mi nebylo jasné, co tady v rehabilitačním zařízení hledá.

Posouvala před sebou lehký invalidní vozík, vepředu se sedátkem, vzadu pak s velikou kapsou, do níž ukládala různé krámy, mimo jiné i prázdné papírové kelímky od kávy z koše u automatu na jedné z chodeb. Chodila však také často bez vozítka, a to bez sebemenších viditelných známek problémů s chůzí.

Oli byla veselá kopa, která ve svém okolí budila vždy dobrou náladu. Jak sama tvrdila, dala si tady v rehabilitačním středisku, plném hekání a klapotu berlí, za úkol seznamovat a stmelovat pacienty.

Dlouho jsem si lámal hlavu nad tím, co ji k tomu jednání vedlo. Domníval jsem se, že její představa byla, že jsou tady všichni psychopati s lehčími psychogenními poruchami a jako léčbu používá „humoroterapii“. Její jednání jsem pochopil poté, co jsem zjistil, že Olina je tady po autohavárii s „poškozenou“ hlavou.

Jednou mne, byl jsem zde na rehabilitaci s kolenem, navštívil syn. Seděli jsme spolu na chodbě u stolu, když se k nám přičítala Oli a přerušila náš rozhovor slovy: „Ty nejsi odtud, vid’?“ (na mého syna) „A ty,“ (na mne) „tebe ještě neznám, vidím podle berlí, že k nám patříš, jak se jmenuješ? Já jsem Oli a ty?“ Řekl jsem: „Jan.“ „Dobrá,“ poznamenala, „pamatuj si, kdykoliv mne potkáš, pozdravíš: ‚ahoj, Oli‘

a já ti odpovím: ‚ahoj, Jane‘. Pamatuj si to a ne že na to zapomeněš, jasné? Nemáš-li čas se u mne zastavit, řekneš: ‚Chvátám‘.“

Usoudil jsem, že je nejlepší se jí vyhnout a pokud to není možné, říct: „Chvátám!“ Jednou mne při mých slovech „chvátám“ zastavila, vytrhla mi z postranní kapsy časový rozpis procedur, podívala se na něj, poté na hodinky a prohlásila: „Jo, holoubku, ty nechvátáš, další cvičení máš až za hodinu, ať je to naposledy, jasné?“ Nezbylo mi, než odpovědět: „Ano.“ Naštěstí tentokrát chvátala ona.

I když jsem se jí snažil vyhýbat, jak jsem jen mohl, přece jenom se stalo, že jsme na sebe narazili na dlouhé chodbě. V době, kdy se pacienti v hodném počtu přesouvali z jedné její strany na druhou. Zastavila mne uprostřed s pozdravem: „Ahoj, Jane,“ já na to: „Ahoj, Oli.“ Se slovem „chvátám“ jsem tentokrát opět neuspěl. Chytla mne za rameno a prohlásila hlasitě: „Chceš to udělat? Já ti to udělám.“ Oči pacientů, kteří nás s berlemi míjeli, se při těchto slovech zaměřily na nás, napřímili uši, zpomalili a čekali, co se z těch slov vyklubě.

„Neboj se, Jane, já jsem to už pět let neměla, ale to nezamená, že ti nemohu zpříjemnit tvůj pobyt tady.“

Byl jsem z jejích slov úplně vedle a zareagoval jsem slovy: „Co tím ‚já ti to udělám‘ míníš?“

„Nedělej, nedělej, žes to nepochopil. Otoč se a já na tobě začnu pracovat.“ Na to mne začala škrábat na zádech se slovy: „Drž, drž, to je jen začátek.“ Nato poznamenala: „Zeptej se paní Malinové, do jakého stavu jsem ji dostala v malé společnosti, která seděla v křeslech u automatu na kávu. Soptila blahem, byla v transu a hlasitě spokojeností hekala.“ Popravdě řečeno u oné situace jsem nebyl, ale

připadalo mi, že se při tomto prohlášení a škrabání po mých zádech určitě „udělala“ sama.

Více takových a podobných – pro mne trapných – zážitků jsem s ní už neměl. Naposledy jsem ji při „akci“ zahlédl v jedné z rehabilitačních místností, kdy vleže při elektroléčbě oslovila pána, asi 90letého, který si na protější stranu sedal k léčbě ultrazvukem. Zvedla se mírně z postele a zeptala se ho: „Jak se jmenuješ?“ Pán byl ze způsobu oslovení zaražen, ale nedalo mu neodpovědět: „Petr Kolos“.

„Tak ahoj, Petře, říkej mi Oli, jsi ženatý?“

Petr jí odpověděl: „Jsem už patnáct let vdovcem.“

„No, to je fajn, já jsem svobodná, ty už konečně také, což to dát spolu dohromady?“

Pan Kolos usoudil, že by zbytečně ztrácel čas odpovědí. Sestra, která to zaslechla a která Oli dobře znala, otočila Petra zády k ní a začala aplikovat ultrazvukovou sondu na jeho zádech.

Oli za pár dní (k zármutku nás všech) odvezli na psychiatrickou léčebnu. Stalo se to poté, co její spolubydlící, která odmítala odpovídat na otázky ze svého soukromí, utekla z ložnice, když ji Oli, lítající po místnosti s velikými nůžkami, začala nebezpečně ohrožovat.

Slova „budeš nám tady, královno dobré nálady, chybět,“ bylo možné vycítit z poklepů desítky berlí na podlahu zařízení...

PŘEDNOST PŘI CHŮZI O BERLÍCH

Po čtyřech dnech po výměně kolenního kloubu, kdy byl Jan nucen zůstat ležet v posteli, nastala ta krásná chvíle, kdy jeho nohy mohly konečně přistát na hladkém povrchu čistotou se lesknoucího lina. Tento první dotek s podlahou v něm vyvolal velmi příjemný pocit, že dlouhá, nucená poloha vleže je u konce.

Po několika cvičeních na ohyb kloubu s ním terapeutka úspěšně absolvovala první kroky o berlích.

Druhý den se Jan vydal na zkušenu sám. Po dlouhé chodbě, jejíž pravá půlka byla mokrá s tabulkou „Pozor klouže“. Po pár ušlých metrech vyšel ze dveří uprostřed chodby před ním pán také o berlích a vydal se směrem k němu. V tom okamžiku nastal logistický problém s předností. Na míjení nebylo dostatek místa, z čehož logicky vyplynulo, že jeden z nich bude muset průchod uvolnit. Otázkou bylo, kdo by jím měl být. Jan se ho zeptal: „Kdo tady bude mít, pane, přednost?“

Přednost zprava pro něj, s mokrým pásem chodby po své pravici, v úvahu nepřicházela. Pán měl zase po své pravé ruce souvislou zeď. Chvíli na sebe v tichosti civěli. Muž si změřil Jana od hlavy k patě, chvíli se na něj díval a pak přesvědčený o své přednosti prohlásil:

„Přednost bude mít ten z nás, kdo je starší.“ Nabídku Jan akceptoval a zeptal se ho:

„Kolik je vám, pane, let?“

„Letos v červnu mi bylo 79.“

„Tak to tedy, milý pane, máte smůlu, já jsem měl 79 již letos v dubnu, takže zacouvejte, prosím, zpět ke dveřím.“

„A můžete mi to prokázat?“

„Jo, jistě, pokud vám to bude stačit později.“

„V pořádku,“ odpověděl a dodal, „ale já neumím s berlemi couvat.“

„A zkusil jste to někdy?“ Jan na to.

„Ještě ne, nezkusil,“ odvětil.

„Tak to můžete mít nyní premiéru, pokud to nezkusíte jinak,“ řekl a zacukal obličejem ve snaze beze slov říci „lituji, ale máte smůlu“.

Pán se pomalu začal posouvat vzad, k jeho překvapení se neotočil, až dorazil ke dveřím. Pootevřel je a vešel dovnitř.

„Děkuji,“ zaslechl od Jana.

Míjel ho, došel na konec chodby a kráčel zpět s pocitem vítěze. Pán si neodpustil poznámku:

„Nemohl jste se otočit vy a jít zpět a mne nenechat couvat?“

„Ne, nemohl,“ byla jeho odpověď, „to bych nedosáhl naplánované délky trasy bez přerušení tímto směrem.“

„Kecy, kecy,“ pronesl vztekle a bouchl dveřmi.

FOTBALOVÁ 11 SESTAVENÁ NA DÁLKU Z POSTELE

Ne, nejedná se o národní tým, první ligu, druhou nebo třetí... Jde o jednu z nižších amatérských soutěží, kterou hraje vesnička čítající pár desítek domů roztroušených po kopečkách, loukách, několik z nich kolem rybníka, jejichž středobodem je údolní rovina s malou samoobsluhou, autobusovou zastávkou a nevelkou slepičárnou. To vše sousedí s větší zelenou plochou se dvěma brankami a vápnem vyznačeným prostorem, uvnitř kterého se na hrbolatém povrchu rozprostírá fotbalové hřiště. Tu a tam je možné po jeho stranách zahlédnout pár pospojovaných dřevěných trámů, o něž se při utkání opírají místní fanoušci. Za nimi nechybí kiosk se zahrádkou otevřený většinou v době utkání, v němž se čepuje pivo a i něco tvrdšího.

V místním fotbalovém klubu je sice zaregistrováno 25 hráčů, polovina z nichž sem ovšem dojíždí z vedlejších vesnic, nebo dochází občas k rodičům ze vzdáleného městečka.

Není jednoduché dát k mistrovskému zápasu dohromady jedenáct hráčů. A to i když je doma pan Kotek, který v jedné osobě představuje trenéra, vedoucího mužstva, sekretáře a často i sudího, pokud se nedostaví postranní rozhodčí.

Nyní je však po operaci kyčle několik týdnů v rehabilitačním zařízení vzdáleném kolem 200 km od bydliště. Pan Míla Kotek, jako zodpovědný klubový funkcionář, se i v průběhu rehabilitace snaží zápasy organizovat, aby se místní fanoušci mohli „kochat“ výkony svých kopálistů. Obvolává s námahou předem prakticky každého

hráče s prosíkem o účast. Jásá radostí, pokud se mu po dlouhém volání podaří dát dohromady alespoň 9 hráčů. Být doma, mohl by být desátým, i když zrovna jen do počtu, asi do branky, protože fotbal nehraje. V boji o záchranu by však s 9 hráči mohli jen těžko uspět.

Jako na zavolání se mu ozývá Jarda Fousek, který se tam chystá na výlet s rodinou.

„Jsem rád, Jardo, že se ozýváš, rok jsem tě neviděl, řekni mi, co si přeješ?“ zeptá se ho.

„Ale víš, vyrazím k vám s rodinou a rád bych si tam od nich trochu odpočinul a trochu si u vás zakopal,“ byla jeho odpověď.

„Ale, pokud vím, rok si nehrál,“ odpovídá Míla a dodává, „myslíš si, že bys to zvládl?“

„Nehrál, nehrál, to tušíš správně, ale zvládl, jenom najít ty kopačky, neměj strach,“ odpovídá sebevědomě.

„Bude jen do počtu,“ myslí si Míla, pokyvuje hlavou a říká si: „Ani nevím, kam ho, dřeváka, postavit, doufám, že zůstane alespoň na hřišti a neutěče ke kiosku na pivo.“

„Tak deset bych už jich měl,“ říkal si a v tom si vzpomněl na Petra Kalistu, docela slušného hráče, který o sobě nedal delší dobu vědět. Zvedl telefon.

„Ahoj Petře, heleď, potřebuji tě nutně v neděli na zápas, prosím tě, přemoz se a přijed’.“

Dlouho žádná odpověď, až najednou: „Já, Mílo, bohužel nebudu moci nastoupit, ztratil jsem sluch, já neslyším, to bych asi těžko slyšel rozhodčího a pokyny hráčů.“

Míla duchapřítomně usoudil, že komunikuje s neslyšícím lhářem a ukončil hovor. „Blbec jeden prolhaný,“ řekl si a přemýšlel nad tím, proč to vše vůbec dělá.

„Tak deset bych jich už měl, ale ne jedenáctého.“

Najednou mu zazvoní mobil:

„Ahoj Mílo, tady Kamil, heleď, se mnou v neděli nepočítej, dnes večer slavím narození kluka a nevím, zda se budu moci zítra vůbec postavit na nohy, promiň.“

„Někam se postavíš, trochu vyvětráš a jistě ti to prospěje.“

„Nevím, nevím,“ zněla odpověď, „pokusím se, ale neslibuji, sorry.“

„Že se na to nevyseru,“ říká si Míla, „potřebuji se takhle namáhat, ať se s tím, kurva, trápí jiní,“ praštil rukou o stranu postele, otevřel si Starobrno, nalil ho do sklenice a díval se pro uklidnění na krásnou pěnu, kterou nenechal „zářit“ dlouho...

PŘÍBĚHY Z GOLFU

JAK SE DÁ TAKÉ ZAČÍNAT S GOLFEM

„Je tomu více než 60 let,“ vypráví dnes 85letý „mladík“ Frank, vesele a svižně krácející bez projevů jakékoliv fyzické únavy od jamky k jamce, spoluhráčům dávno dávný příběh o svých začátcích v Anglii. Jeho věk prozrazuje tu a tam malá zapomětlivost v průběhu hry a jaterní skvrny na obličejích, které jsou znatelným projevem „nastupujícího“ stáří. Jinak pokud jde o vyprávění z daleké minulosti, pracuje jeho mozek s přesností švýcarských Rolex. Jako u hodinek přesně vteřina po vteřině, tak u něj logicky navazuje sled událostí, které by snad ani neskončily, nebýt konce u 18. jamky.

Jak to už v těchto letech bývá, moc legrace si s přáteli neužije. Snad také proto, že většina z nich už tráví čas debatami v hospodě, hraním golfu a jinou zábavou někde tam vysoko nad mraky. Manželku zná za ta léta víc než dost, takže čas bez ní je příjemný a někdy víc než žádoucí. Kromě golfových dní vyráží denně na několikakilometrový okruh spojený s nákupy v supermarketech. Jeho vítanou a prakticky jedinou společenskou událostí je tak golf. Štěstí pro něj, ne však pro spoluhráče, kterým většinou jeho vyprávění vadí při koncentraci na hru. A když to není vyprávění, tak je to jeho pohvizdování a zpěv. Jo, člověk na to musí mít dobrý žaludek. Ale nakonec si řekne: „Kéž bych byl já v jeho letech v takové formě.“

Ke golfu se dostal zcela náhodně. Jeho sousedka Kathy, která likvidovala věci po zesnulém manželovi, se jednoho dne objevila s golfovým bagem s kompletní sadou holí, týček, s rukavicemi, čepicemi, klobouky, ručníky, míčky a dalším vybavením potřebným pro golf u Franka s dotazem, zda o ně nemá zájem.

V té době o golfu věděl pouze to, že je to v jeho zemi oblíbený sport, nesledoval ho však ani v novinách ani v rádiu. Chvilí se díval na tuto směsici holí s příslušenstvím a usoudil, že ne, že mu nic neříkají a chystal se její nabídku zdvořile odmítnout. Na naléhání manželky Ann, že se upřímně věnované věci od přítelkyně nemají odmítat, i když právě v tomto případě jsou k ničemu, John nabídku přijal.

„Další krám do domu,“ pomyslel si a pověsil toto pro něj zcela zbytečné „harampádí“ na zeď ve sklepě na uhlí. Před odchodem se na zeď podíval, udělal nad tím rukou křížek, řekl si nahlas: „Ať se ti tady hezky odpočívá“ a s vědomím, že už tady nebude věšet další darované „krámy“, se vydal po schodech nahoru. To už skutečně nemusel dělat, všechny ostatní dary od Kathy stačila jeho Ann umístit jinde. Čemu se však při nabírání uhlí do uhláku nevyhnul, byly jeho pohledy na visící bag. Časem ho přestal vnímat a stal se podobně jako pytle s brambory součástí podzemního prostoru.

Ten se jednou do roka doplňoval uhlím skoro až do úrovně bagu. I tentokrát tomu nebylo jinak. Se skládkou mu pomáhal uhlíř Sam, který si bagu na zdi všiml.

„Vy, pane, hraje golf?“ zeptal se Johna, který si po delší době uvědomil, co mu to tam visí.

„Ne, nehraji, já to jenom tady skladuji a ani vlastně nevím proč.“